

МЕДСЕСТРИНСТВО В ГІНЕКОЛОГІЇ ТА АКУШЕРСТВІ

Тема 2. 1. НЕСПЕЦИФІЧНІ ЗАПАЛЬНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЖІНОЧИХ СТАТЕВИХ ОРГАНІВ

1.1. Визначення та загальна характеристика

Запалення – це захисно-приспосувальна реакція організму на пошкодження, що супроводжується структурними, функціональними та метаболічними порушеннями.

Пентада Цельса-Галена:

- 1) Tumor (припухлість)
- 2) Rubor (почервоніння)
- 3) Calor (підвищення температури)
- 4) Dolor (біль)
- 5) Functio laesa (порушення функції)

1.2. Класифікація неспецифічних запальних захворювань

1. За клінічним перебігом:

- Гострі
- Підгострі
- Хронічні

2. За ступенем тяжкості:

- Легкі
- Середні
- Важкі

3. За локалізацією:

- Нижній відділ статевих органів (вульва, піхва, шийка матки)
- Верхній відділ статевих органів (матка, маткові труби, яєчники, тазова очеревина)

1.3. Запальні захворювання нижнього відділу статевих органів

Вульвіт

Запалення великих і малих статевих губ, клітора.

Причини: бактеріальні інфекції, механічні пошкодження, алергічні реакції.

Симптоми: свербіж, печія, набряк, гнійні виділення.

Лікування: антисептичні обробки, вагінальні супозиторії, антибіотики (за необхідності).

Бартолініт

Запалення великої залози передодня піхви.

Симптоми: набряк, біль, підвищення температури.

Лікування: антибіотики, знеболюючі, при абсцесі – хірургічне втручання.

Вагініт (кольпіт)

Запалення слизової оболонки піхви.

Симптоми: свербіж, біль, патологічні виділення.

Лікування: антисептики, антибіотики, протигрибкові засоби.

Цервіцит та ендоцервіцит

Запалення шийки матки.

Симптоми: слизово-гнійні виділення, біль.

Лікування: антибактеріальна терапія, санація піхви.

1.4. Запальні захворювання верхнього відділу статевих органів

Ендометрит

Запалення слизової оболонки матки.

Симптоми: лихоманка, біль, гнійні або кров'яні виділення.

Лікування: антибіотики, антисептичне промивання порожнини матки, хірургічне втручання (за необхідності).

Сальпінгіт і аднексит (сальпінгоофорит)

Запалення маткових труб і яєчників.

Симптоми: підвищення температури, біль у животі, порушення менструального циклу.

Лікування: антибіотики, фізіотерапія, хірургія (при ускладненнях).

Параметрит

Запалення навколоматкової клітковини.

Симптоми: лихоманка, біль, порушення сечовипускання.

Лікування: антибактеріальна терапія, фізіотерапія.

Пельвіоперитоніт

Запалення очеревини малого таза.

Симптоми: гострий біль, висока температура, нудота.

Лікування: ліжковий режим, антибактеріальна терапія, хірургічне втручання.

Тема 2. 2. ІНФЕКЦІЇ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ (ІПСШ)

2.1. Класифікація ІПСШ (станом на 2025 рік, відповідно до міжнародних стандартів ВООЗ та CDC)

за типом збудника:

1. Бактеріальні ІПСШ

Сифіліс (*Treponema pallidum*)

Гонорея (*Neisseria gonorrhoeae*)

Хламідіоз (*Chlamydia trachomatis*)

Мікоплазмоз (*Mycoplasma genitalium*, *Mycoplasma hominis*)

Уреаплазмоз (*Ureaplasma urealyticum*, *Ureaplasma parvum*)

Шанкроїд (м'який шанкр) (*Haemophilus ducreyi*)

Донованоз (пахова гранульома) (*Klebsiella granulomatis*)

2. Вірусні ІПСШ

Генітальний герпес (*Herpes simplex virus 1 i 2* – HSV-1, HSV-2)

Вірус папіломи людини (ВПЛ) (*Human papillomavirus* – HPV, онкогенні та неонкогенні штами)

Вірус імунодефіциту людини (ВІЛ) (HIV – Human Immunodeficiency Virus)

Гепатит В (*Hepatitis B virus* – HBV)

Гепатит С (*Hepatitis C virus* – HCV, може передаватися статевим шляхом, але рідше)

Цитомегаловірусна інфекція (ЦМВ, CMV) (*Cytomegalovirus* – передається статевим шляхом, особливо у людей з імунодефіцитом)

3. Протозойні ІПСШ

Трихомоніаз (*Trichomonas vaginalis*)

4. Грибкові ІПСШ

Кандидоз (молочниця) (*Candida albicans* та інші види *Candida*) – не завжди передається статевим шляхом, але може бути пов'язаний зі статевими контактами

5. Паразитарні ІПСШ

Лобковий педикульоз (фтиріаз) (*Pthirus pubis* – лобкова воша)

Короста (*Sarcoptes scabiei*) – може передаватися при тісному тілесному контакті, включаючи статевий шлях

Деякі інфекції, наприклад, гепатит С, цитомегаловірусна інфекція або кандидоз, не є виключно ІПСШ, але можуть передаватися статевим шляхом у певних умовах.

Уреаплазмоз та мікоплазмоз розглядаються як умовно-патогенні інфекції, які можуть викликати захворювання при імунодефіциті або дисбіозі.

2.2. Основні ІПСШ

Сифіліс

Збудник: *Treponema pallidum*.

Лікування: пеніциліни, макроліди.

Гонорея

Збудник: *Neisseria gonorrhoeae*.

Лікування: цефтріаксон, азитроміцин.

Хламідіоз

Збудник: *Chlamydia trachomatis*.

Лікування: азитроміцин, доксициклін.

2.3. Бактеріальний вагіноз

Збудники: *Gardnerella vaginalis*, анаероби.

Симптоми: рибний запах, сіруваті виділення.

Діагностика: критерії Amsel.

Лікування: метронідазол, кліндаміцин.

2.4. Профілактика ІПСШ

- Бар'єрна контрацепція (презервативи).
- Вакцинація (ВПЛ, гепатит В).
- Регулярне тестування (мазки, ПЛР).
- Рання діагностика та лікування.